

Αιμιλία Καραλή

Πολύ διαφορετικά είναι τα πράγματα στη σημερινή συγκυρία που σφραγίζεται από την πανδημία του κορωνοϊού. Δεν βλέπουμε ούτε ακούμε την απόγνωση.

Οι ασθενείς είναι κλεισμένοι στα σπίτια, απομονωμένοι στους θαλάμους των νοσοκομείων και οι βαρύτερα νοσούντες στις μονάδες εντατικής θεραπείας.

Διαβάζοντας ιστορικά και λογοτεχνικά έργα που αναφέρονται σε θανατηφόρες επιδημίες του παρελθόντος ή βλέποντας σχετικούς ζωγραφικούς πίνακες μπορεί κάποιος να μάθει ή να δει τη δημόσια έκφραση του πόνου και του θανάτου που προκάλεσαν.

Πρώτος ο **Θουκυδίδης** γράφει για τα συμπτώματα και την οδυνηρή εξέλιξη του μεγάλου **λοιμού** που ξέσπασε **στην Αθήνα το 430 π.Χ.** κατά τον δεύτερο χρόνο του Πελοποννησιακού πολέμου: γεμάτος ο τόπος από άταφα κορμιά που όμως ούτε και τα όρνια ή τα σαρκοβόρα τετράποδα δεν τα πλησίαζαν.

Ο **Βοκκάκιος στο Δεκαήμερο** αφηγείται με δραματικό τρόπο την επιδημία της πανώλης που είχε πλήξει την Ευρώπη και σάρωσε την Φλωρεντία. Εξίσου παραστατικοί είναι οι πίνακες που αποτύπωναν τον «Θρίαμβο του θανάτου» και τους «Μακάβριους χορούς», χρόνια μετά το ξέσπασμα της πανούκλας που αποδεκάτισε την Ευρώπη κατά τον 14ο αιώνα.

Θα μπορούσε να ανατρέξει κάποιος σε μια σειρά έργα που αναφέρονται σε ανάλογες δραματικές περιόδους στην ιστορία της ανθρωπότητας. Κοινός τους παρονομαστής είναι η «κραυγή» της φρίκης που διαπερνούσε τις μαρτυρίες, οι ήχοι του πόνου, οι φωνές της απόγνωσης, το θέαμα του τρόμου και η έκπληξη: Δύσκολα πίστευε κάποιος, πριν του συμβεί το κακό, ότι θα του συνέβαινε. *«Οι δυστυχίες, στην πραγματικότητα, είναι μια κοινή υπόθεση, αλλά δύσκολα τις πιστεύει κανείς, όταν του πέσουν στο κεφάλι. Υπήρξαν στον κόσμο τόσες πανούκλες όσοι και οι πόλεμοι. Και παρόλα αυτά οι πανούκλες και οι πόλεμοι πάντα βρίσκουν τους ανθρώπους το ίδιο απροετοίμαστους»*, γράφει ο **Αλμπέρ Καμί** στο μυθιστόρημά του **Η πανούκλα**.

Ο «βασιλιάς», δηλαδή ο καπιταλισμός -ναι, ναι, να μην φοβόμαστε τις λέξεις- αποδείχτηκε για άλλη μια φορά γυμνός και αποκρουστικός

Πολύ διαφορετικά είναι τα πράγματα στη σημερινή συγκυρία που σφραγίζεται από την πανδημία του κορωνοϊού. Δεν βλέπουμε ούτε ακούμε την απόγνωση. Οι ασθενείς είναι κλεισμένοι στα σπίτια, απομονωμένοι στους θαλάμους των νοσοκομείων και οι βαρύτερα νοσούντες στις μονάδες εντατικής

θεραπείας. Όσοι φεύγουν από τη ζωή δεν μπορούν να έχουν κοντά τους κάποιον συγγενή ή αγαπημένο. Το δράμα παίζεται σε τέσσερις τοίχους κι εκείνοι που το βλέπουν, το νιώθουν και προσπαθούν να το αποτρέψουν είναι οι γιατροί και οι νοσηλευτές, άντρες και γυναίκες. Μόνο αυτοί και αυτές μπορούν να μας μιλήσουν για όσα γίνονται μακριά από την κοινή θέα. Οι υπόλοιποι μόνο να μαντέψουμε μπορούμε. Η σιωπή του θανάτου και του φόβου του θανάτου είναι κυρίαρχη.

Πόσο απροετοίμαστοι είμαστε, όμως, για την καταστροφική επιδημία που καταργεί τα σύνορα, αίρει τις πολιτισμικές διαφορές και ενοποιεί τους ανθρώπους μπροστά στην κοινή «μοίρα»; Θα αρχίσουμε, όπως σε παλιότερες εποχές, να μιλάμε για θεϊκές τιμωρίες και τα συναφή; Θα το προχωρήσουμε παραπέρα με αναφορές σε «εκδίκηση» της φύσης για τα όσα καταστροφικά της έχει προκαλέσει «ο άνθρωπος»; Μπορεί. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που ακόμη θεωρούν ακόμη και την ίδια τους τη ζωή προϊόν αμαρτίας, ούτε εκείνοι που δίνουν στη φύση ανθρώπινες συμπεριφορές, όπως η εκδίκηση, για να συγκαλύψουν το σύστημα που ανατρέπει κάθε οικολογική ισορροπία για να κερδοφορήσει.

Σε αυτήν την ασύδοτη κερδοφορία, όμως, πρέπει να σταθούμε και στην ρητορική που επιδιώκει να την αποκρύψει. Το να ακούς από τους θεμελιωτές και υπερασπιστές του πιο ανταγωνιστικού οικονομικού και κοινωνικού συστήματος περί προσωπικής συμμετοχής κάθε πολίτη για την επίτευξη της συλλογικής ευημερίας, νομίζεις ότι έχεις παραισθήσεις, ότι με κάποιο τρόπο αναστήθηκε ο Μαρξ και παίρνει τη μορφή διαφόρων κυβερνητικών εκπροσώπων. Όταν ακούς να επαινούν το δημόσιο σύστημα υγείας όσοι έκαναν τα πάντα για να το καταστρέψουν, συκοφαντώντας τους λειτουργούς του -και γι' αυτό παραδίδοντάς τους άοπλους σε αυτήν τη μεγάλη μάχη- νομίζεις ότι κάποιοι έχουν υποβολέα τον Τσε Γκεβάρα που, ας μην ξεχνάμε, ήταν και γιατρός.

Αυτά όμως δεν συμβαίνουν. Ο «βασιλιάς», δηλαδή ο καπιταλισμός -ναι, ναι· να μην φοβόμαστε τις λέξεις- αποδείχτηκε για άλλη μια φορά γυμνός, υποκριτής, βάνουσος και αποκρουστικός. Απέναντι στη σιωπή που επιβάλλει και υποβάλλει για τις ευθύνες του, μόνη διέξοδος η εκθρόνισή του. Αλλιώς...

Πηγή: **PRIN**